

PROLOOG

Levensgroot hing de affiche tegen de oude begijnhofmuur. Ze zag ze pas toen een koelwagen met diepvriesproducten een zijstraat inreed. Haar ogen volgden links op de foto de schouderlijn die overging in een arm. Een schok van herkenning ging door haar heen.

Onderaan de foto in blauwe letters PieterJan Bacchin. Had hij de naam van zijn vader weer aangenomen in een poging om het verleden bij te sturen? Ze deed een stap achteruit om afstand te nemen van haar aandeel in de foto en de gebeurtenissen die eraan voorafgingen.

Het zware hek leek zich te verzetten toen ze het openduwde. Er kwam wat wind opzetten die alles in beweging bracht. In een wolk van roze bloesems liep ze over het tuinpad. Japanse kerselaars stonden als vriendelijke soldaten langs de verharde weg naar de tentoonstellingsruimte. Op de binnenplaats was niemand, de huisjes rondom verspreidden de rust van gestolde tijd.

Ze zag dat het zijdeurtje naar de kapel openstond, maar ze ging niet onmiddellijk naar binnen. Terwijl ze een rondje over de binnentuin liep, drongen herinneringen in golven haar weke geheugen binnen. De meeste waren tot beelden verdicht, eerst kwamen de kaders, later zouden de gebeurtenissen volgen: fladderende kanaries in hun kooi, de zorgvuldig geharkte moestuin, de heuvel waarop ze gingen bouwen onder een blauwe hemel met witte strepen, het podium met triomfantelijk trompetgeschal. Een ogenblik later pas doemden de gezichten op die zich langzaam scherp stelden. Victor

druk gesticulerend, Leila, een zingende nimf gehuld in rode flarden, en hun zoon Arne als Messias in het centrum van de onontkoombare tragedie. Van PieterJan kwam de woordenstroom weer in haar op en zijn indringende blik die een appel inhield.

Tegen elke wand hing één, hooguit twee foto's, manshoog waren ze. Een spotje trok haar aandacht naar een verguld kader. De foto van de affiche hing als een icoon in de begijnhofkapel.

Met zijn rug naar haar toe gekeerd zat hij aan een kleine tafel te lezen bij het flauwe schijnsel van een wandlamp. Onmiskenbaar zijn gestalte van Italiaanse makelij. Nog voor ze bij hem was, draaide hij zich om. Ze hoort nog hoe het geluid van de stoel de stilte brak.

Met uitgestrekte handen kwam PieterJan naar haar toe. Even trok een siddering door haar buik.

'Micheline?'

Ze knikte.

'Je bent dus toch gekomen?'

'Voor de tentoonstelling.'

Hij glimlachte triest.

'Het heeft een paar jaar geduurd voor ik het kon, Micheline.' Even boog hij het hoofd. 'Ik heb geprobeerd om je wens te respecteren, dat was het enige wat mij nog restte.'

De glans in zijn nachtblauwe ogen was nog dieper dan ze zich kon herinneren. Haar wensen, de condities die ze toen stelde voor ze met hem meereed naar de kust, het leken ultieme pogingen om alsnog greep te krijgen op haar leven. Ze zag hem op zijn horloge kijken, hetzelfde horloge nog dat ze samen in Lille kochten.

'Straks komen ze van de krant,' klonk het verontschuldigend, 'ze willen dat ik over mijn werk praat.'

Vreemd dat hij aan de verwachtingen van anderen wilde

voldoen, dat was een decennium terug niet zo, minder in elk geval. Terwijl hij haar met zijn blik taxeerde, sloeg ze haar ogen neer.

Ze voelde een klamme hand op haar arm. Dit had hij niet mogen doen. Tien jaar hadden ze elkaar niet gezien, een aanraking bracht haar terug bij datgene wat ze al jarenlang uit haar hoofd probeerde te bannen.

‘Het is beter dat je niet in de kapel blijft, hun camera’s zien alles. Ben je hier vanavond nog?’ En zonder een antwoord af te wachten: ‘Om zeven uur in La Rotonda, Tiensestraat.’

Hij draaide zich om en liep op een bezoeker toe die hij vanuit een ooghoek had herkend.

Wat ze al die tijd voor zichzelf verborgen hield, wist ze nu met zekerheid. De tentoonstelling was een alibi.

Om tien voor zeven opende een kleine Italiaan de dubbele deuren van La Rotonda.

‘*Buonasera signorina.*’ Met brede armen nodigde hij haar uit achterin de bar terwijl één voor één de wandverlichting aanfloopte.

Ze had niet verwacht dat PieterJan op tijd zou zijn. Het tasje met de stoffen, die ze die ochtend in Leuven had gekocht, lag op de stoel naast haar. Terwijl ze met een hand over de koele zijde gleeed, gingen haar gedachten terug naar Venetië waar haar leven met Victor was begonnen. Hun hotelkamer keek uit op een zijkanaal van het Canal Grande. Ze had het fascinerend gevonden hoe de gevels van de palazzo’s zich in het water ontdebilden. Het zinderende licht bracht het spiegelbeeld tot leven. Je kon zo binnenstappen in het verleden. Al dat vergankelijke moois hadden ze als een gunstig voorteken omarmd.

De schaduw van PieterJan bereikte haar het eerst. Toen hij voor haar stond, voelde ze een vreemde mengeling van innerlijk verzet en een bijna vergeten verlangen. Na een aar-

zeling bracht hij zijn lippen tot bij haar gezicht. Even wist ze niet meer hoe ze het deden voor die noodlottige paasdag en erna, toen elke kus op een judaskus leek. Haar lippen schamp-ten zijn baard van een paar dagen. Een grap leek het, een beroerde scène uit een ondermaatse soap. Hij hing zijn jas aan de kapstok en knoopte een rode sjaal van rond zijn hals. Toen hij tegenover haar had plaatsgenomen, voelde ze de stilte op haar schouders wegen.

‘Zijn er nog journalisten langsgekomen?’ Het leek haar veiliger om niet bij het verleden aan te knopen.

Hij knikte afwezig alsof het een detail betrof dat nu niet van belang was.

‘Ze willen dat je de foto’s in woorden vat, er betekenis aan geeft. Dat willen ze telkens weer.’ Hij keek haar peinzend aan. ‘Ik maak net beelden om niets te hoeven uitleggen.’

Met trillende vingers plooide hij de menukaart open, en nam een bril uit het bovenste zakje van zijn colbert. Hij vroeg haar wat ze wilde eten. De lasagne was hier lekker, suggereerde hij, maar ze nam gewoon spaghetti.

Toen hij prosecco en antipasti bestelde, snoof ze zijn vertrouwde geur op. Hibiscus, dat was het, iets dierlijks met een bloemig aroma eromheen. Het kwam gewoon uit zijn huid. Ondertussen sprak hij vloeiend Italiaans en gebruikte zijn handen om de ober duidelijk te maken welke *vino bianco* hij bedoelde. Na al die tijd fleurde ze op bij het horen van die zangerige taal, die in haar leven een bijzondere betekenis had gekregen.

Terwijl ze olijven aten, vertelde hij haar over het project aan de universiteit. In het kader van een studie had hij een experiment opgezet. Kinderen met spraakproblemen lieten ze een theaterstuk opvoeren. De teksten schreef hij zelf, hij baseerde zich hiervoor op klassieke mythen. Af en toe knikte ze, ook al begreep ze nauwelijks de helft van wat hij zei.

Het enthousiasme in zijn stem bracht haar terug naar de

donderdagdagen bij hem thuis. Iets van de warmte van die middagen stroomde aarzelend haar hartstreek binnen. Is het menselijke hart na het ergst denkbare nog in staat om zich gevoelens te herinneren? Kan het die terug oproepen en is het dan geen leugen om die opnieuw te voelen?

‘Het archetypische karakter van de protagonisten wekt bij de kinderen overgeleverde gedragspatronen tot leven. Concreet betekent dit...’

Ze knikte kauwend op een olijf en haalde met twee vingers een pit van tussen haar lippen. Zou hij nog aan Arne denken? Zou hij het experiment ook hebben opgezet als Arne niet in zijn leven was gekomen? Langzaam vulden haar ogen zich met droefheid. De naam van haar zoon liet ze niet vaak meer toe, en nu was hij daar weer.

Geschrokken keek hij haar aan, ze zag hem nadenken, gedachten waarvan ze het spoor bijster was. Om zich een houding te geven, schonk hij de glazen nog eens vol.

‘En jij, Micheline?’ Hij sprak haar naam precies zo uit als vroeger, dezelfde melodieuze intonatie, met een verlenging van de ‘ine’. Het raakte haar meer dan ze wilde toegeven.

‘Hoe ben je al die tijd doorgekomen?’

‘Met lezen, alle boeken die ik tegenkwam.’

Hij lachte breed, zo herkende ze hem weer.

‘In moeilijke tijden grijp je kennelijk terug naar de gewoontes binnen je familie. Na de geboorte van een nieuwe baby trok mijn moeder zich elke dag een paar uur op zolder terug. Er stond een kastje met boeken van de dorpsbibliotheek.’

‘Nee maar, dat heb je me nooit verteld.’

‘Niemand vroeg zich af waar ze was. Terwijl ze de baby voedde, verslond ze het ene boek na het andere en vergat hoeveel werk haar nog wachtte. Ze kende alle klassiekers, mijn moeder.’

Zijn glimlach had een milde trek gekregen, iets vaderlijks zelfs. Toen boog hij zich over de tafel heen.

‘Waarvan leef je nu, Micheline?’

In gebroken zinnen vertelde ze dat ze twee jaar lang bij Marianne retouches had genaaid voor Boutique Chloë om een inkomen te hebben. Op dat moment naaide ze al voor particulieren.

‘Maar dat is niet alles?’

‘Je weet dat ik een kledingatelier in Antwerpen heb?’

‘Ik heb erover gelezen, Micheline.’

‘Binnenkort komt er ook één in Brussel.’

‘Nee maar, dan ben je vaak in de buurt. En de opdrachten?’

‘Het eerste jaar was moeilijk. Intussen werken er zes couturiers.’

Afwachtend keek hij haar aan. Er was een vervolg dat ze hem niet vertelde. Ze toostten zonder uit te spreken waarop.

‘Woon je nog in Watermaal-Bosvoorde?’ vroeg zij nu.

‘In Ukkel, iets dichterbij Brussel. Wanneer kom je?’ Zijn directheid, het verlengde van zijn temperament.

Terwijl ze de pasta om haar vork draaide, zag ze glibberige draden van het metaal af glijden. Haar maag kromp ineen bij het besef dat PieterJan voor haar zat. Hij was niet opmerkelijk veranderd. Zijn lippen waren hun volheid kwijt en zijn blik was meer gefocust, alleen zijn woorden hadden aan scherpte verloren. Het viel haar op hoe zorgvuldig hij ze koos, hoe hij elke zin geduldig verpakte voor hij hem uitsprak.

‘Na de laatste fotosessie bleef je ineens weg, Micheline?’

‘Na onze laatste tangolessen, zal je bedoelen.’

Afwachtend lagen zijn handen op het witte tafellaken. Ze bedwong de aanvechting om ze aan te raken, haar vuist in zijn handpalm te wringen. Aarzelend sloeg ze haar ogen naar hem op.

‘En je dochter? Hoe gaat het met Leila?’ Zijn stem trilde.

‘Je zou ze niet meer herkennen. Ook zij draagt haar sporen mee.’

De dag na hun etentje was PieterJan niet in de kapel. Er hingen enkel zwart-wit foto's, zag ze nu. Gretig nam ze de beelden in zich op. Uit korrelige grijswaarden werden haar huid, haar contouren, haar volumes geboren. Het leek of haar bestaan zich geleidelijk onthulde in lichamelijke structuur.

Na het ongeluk had hij haar meegenomen naar de kust van Zeeuws-Vlaanderen. Ze had ingestemd met de fotosessie op voorwaarde dat hij haar ogen niet in beeld bracht. Ze zag het uitgestrekte strand nog als een vlakte voor zich liggen. Alles was kleurloos toen door te veel zonlicht, maar vooral door de voorafgaande droevige gebeurtenissen. Alleen de hemel keek staalblauw terug.

Langzaam liep ze naar de auto, legde de stoffen op de achterbank en slenterde doelloos door de straten. Waarom reed ze niet gewoon door? Had ze PieterJan nog tegen het lijf willen lopen? Was de noodlottige ontmoeting twaalf jaar geleden iets wat zich kon herhalen?

Het gesprek in het restaurant was na een tijdje stilgevalen. Achteraf drong het besef tot haar door dat ze nog van alles had willen weten, maar tegelijk ook zijn antwoorden vreesde. Toen ze een telefooncel passeerde, ging ze die binnen en draaide het nummer dat hij haar op een papiertje meegaf. Dacht ze soms dat hij haar nog iets kon vertellen, iets wat van belang was? En hij? Waarom had hij haar zijn nummer gegeven? Wilde hij haar af en toe horen, haar stemgeluid, haar bestaan bevestigd weten?

Voor het eerst viel haar de metalige klank van de kiestoon op, en dan de kille echo van de leegte. Tien keer liet ze de beltoon overgaan, meer kon ze niet aan. PieterJan was er niet. Waar was hij dan wel en wat in godsnaam eiste al zijn aandacht op?

Toen ze na een lange rit de auto in hun straat parkeerde, voelde ze een beklemmende spanning in haar borst. Zorgvuldig sloot

ze de voordeur alsof ze daarmee negatieve gedachten uit haar hoofd kon bannen. Had ze zich met haar naïeve verbeelding voorgesteld dat ze de tijd terug kon draaien en gebeurtenissen kon wissen?

In de keuken viel een glas uit haar hand, de scherven liet ze liggen. Met een nieuw glas rode martini ging ze achter de naaimachine zitten. Maar het stikken ging niet als anders, de machine koos telkens de verkeerde richting.

Ze ging dan maar beneden op de groene sofa zitten. Na een tijdje werd ze misselijk, een ijl gevoel nam bezit van haar hoofd. Toen ze opstond om het raam te openen, begon de grond onder haar voeten te kantelen. Van ver kwamen de muren op haar af, ze gilde. Een kille rauwe schreeuw was het, een kreet van een dier in doodsangst, maar niemand, volstrekt niemand kon haar horen. Heel langzaam trokken de muren zich na een tijdje terug. Er bleef alleen nog maar een kale ruimte over, waarin zij rondzweefde, alleen. Op dat moment drong het besef tot haar door dat dit huis, dat deze kamer enkel nog het decor was van een vorig leven.

Haar hand bleef een paar seconden op de hoorn rusten voor ze zijn nummer koos.

‘PieterJan Bacchin.’

Zijn stem klonk helder en heel dichtbij. Toen ze haar mond opende, sloeg haar tong dubbel tegen haar gehemelte waardoor enkel holle klanken over haar lippen kwamen. Nog een keer zei hij zijn naam en dan ‘Micheline, ben jij het?’

Mijn god, die sonore diepte in zijn stem. Verslagen hing ze op.

In de keuken nam ze nog een glas martini en ging toen voor de affiche staan die ze van de tentoonstelling had meegebracht. Aandachtig bekeek ze de grove korrels in het spectrum waaruit een liggende acht opdoemde. Haar moedervlek was het, onder haar navel. PieterJan had haar buik de verzinnebeelding van haar oneindigheid genoemd, en daar hadden

ze samen om gelachen. Weg van het centrum loste het perspectief op in de toenemende wazigheid van de branding.

Er hing een vreemde spanning in het beeld. Minutenlang staaarde ze in de pixels van de foto die PieterJan met haar maakte, en op een gegeven moment voelde ze weer hoe zijn blik bij haar naar binnen gleed.

Toen haar glas leeg was, draaide ze opnieuw zijn nummer. 'Micheline?' Hoopvol deze keer.

'Ja,' zei ze.